

ธรรมพิธี

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๗

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ตั้งใจฟังธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยนี้ไว้

วันเข้าพรรษา วันออกพรรษาเหมือนกัน เพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อนุพัตพิกิตา ให้คนที่เขาไม่ได้ศึกษาพระพุทธานุศาสนหรือคนที่ขึ้นมาบ่นถือพระพุทธานุศาสนเริ่มต้น ให้ทำงาน ให้รักษาศีล ให้ฝึกหัดภาวนา ระบบของท่านๆ

แล้วพระที่บวชใหม่ๆ บวชมาแล้วศึกษาจากอุปัชฌาย์อาจารย์ ถ้ามีครูบาอาจารย์ที่ดีงาม ถ้าอุปัชฌาย์สิ้นชีวิตนี้ไป พระระส่ำระสาย ระส่ำระสายมากมายมหาศาล พระระส่ำระสาย เห็นไหม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ถือนัยอุปัชฌาย์ สุดท้ายแล้วถ้าอุปัชฌาย์สิ้นชีวิตนี้ไป ให้ถือนัยอาจารย์ ขอนิสัยๆ ขอนิสัยแล้วฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา

ให้จำพรรษาๆ ให้จำพรรษาเพื่ออะไร

เพื่อให้ฝึกหัดประพฤติกปฏิบัติ ให้เอาจริงเอาจัง ให้มีความเข้มข้นกับตัวของตัวเอง เข้าพรรษาแล้วออกพรรษาไป ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้กับบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา

อุบาสก อุบาสิกาณะ เกิดมาแล้วมีศรัทธาในพระพุทธานุศาสน เวลามันทุกข์มันยาก ขึ้นมา บีบคั้นขึ้นมา จะบวชเป็นนักรบๆ เป็นภิกษุ ภิกษุณี เวลานั้นกรบๆ รบกับกิเลสตัณหา

ความทะยานอยาก เวลาออกวิเวก ออกฝึกหัดปฏิบัติของตนตามแต่จริตนิสัยของตนไป เวลาเข้าพรรษาฯ ให้จำพรรษาฯ อย่าไปรอนแรมไปตลอดปีไป

เวลาเข้าพรรษาแล้วนะ เราอธิษฐานพรรษา จะตั้งกติกากับตัวเองให้ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติมากน้อยขนาดไหน เวลาในพรรษาฯ ๓ เดือน ฝึกหัดปฏิบัติ ถ้าใจมันสงบก็มีความสงบเย็น แล้วถ้ามันจะยกขึ้นสู่วิปัสสนา วิปัสสนาไม่ได้ไง เราไม่มีครูไม่มีอาจารย์ เราจะฝึกหัดอย่างไร เวลาฝึกหัดอย่างไร เห็นไหม มันถึงเป็นความกดดันในหัวใจของตน ออกพรรษาแล้วก็แสวงหาครูบาอาจารย์ไป

ในสมัยพุทธกาลนะ ออกพรรษาแล้ว ส่วนใหญ่แล้วจะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป ให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ว่า สิ่งที่ทำมาๆ ถูกต้องชอบธรรมหรือไม่ แต่ความเป็นจริงขึ้นมาแล้วเวลาเราฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา เวลาทุกข์มันยากนั้นละกิเลสมันบีบคั้น

ถ้ามันมีความสุขความสงบขึ้นมาบ้าง นั่นคืออำนาจวาสนาของตน แต่ถ้ามันมีจิตปฏิสนธิไป มันสงบ สงบโดยอะไร ถ้ามันสงบ สงบโดยความพลั้งเผลอ สงบโดยที่อำนาจวาสนาของตนมันไม่มีไป ใต้นั้นมันตกวงค์ทั้งนั้นนะ

แต่ถ้ามันจะเป็นสัจจะความจริงนะ ศีล สมาธิ ปัญญาไป ถ้าศีล สมาธิ ปัญญา คือมัคโค ทางอันเอกไป ทางสายกลางในพระพุทธศาสนาไป

ถ้าทางสายกลางในพระพุทธศาสนาไป ถ้าจิตมันสงบเข้ามาตามธรรมและตามวินัย มันจะมีความสุขความสงบในหัวใจของตน สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี ถ้าจิตสงบแล้วไม่มีอำนาจวาสนา มันก็ติดความสงบนั้น ถ้ามันติดความสงบนั้น ถ้าไม่มีวุฒิภาวะไป ถ้ามีวุฒิภาวะนะ ความสงบนั้นมันมีเหตุมีผลอะไร

เข้าพรรษาแล้ว ออกพรรษาแล้ว ในพรรษาทั้งพรรษาทำอะไรอยู่

ถ้าในพรรษานะ ถ้ามีสติมีปัญญาไป หน้าที่ของตนๆ นักรบๆ มันต้องรบกับกิเลสตัณหา ความทะยานอยากในใจอันนี้ ถ้ารบกับกิเลสในใจอันนี้ มันรบที่ไหนไป

พระกรรมฐานๆ เขามีทางจงกรม สถานที่ที่เฝ้าที่พอราบเรียบที่จะนั่งภาวนาได้ไง ถ้ารบกับทิวภูมิมานะในหัวใจอันนั้นนะ ในหัวใจนั้นมันมีกิเลสพญามารครอบงำมันอยู่ ถ้ามีกิเลสครอบงำมันอยู่ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภว่าหรือสัตว์ชนสัตว์หรือหัวใจของสัตว์โลก

เราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนาไป พระพุทธศาสนา เรามีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา เราบวชเป็นพระ เรามาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราจะค้นคว้า มันเป็นงาน งานอริยประเพณี มันเป็นงานที่ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาสามารถที่จะฝึกหัดปฏิบัติของตนขึ้นมาได้ ถ้าฝึกหัดของตนขึ้นมาได้นะ ถ้าฝึกหัดตามความเป็นจริงใจ

ถ้าไม่มีอำนาจวาสนา เราก็ฝึกหัดปฏิบัติตามแต่ความพอใจของตน แล้วตามความพอใจของตน บ้างจัดตั้ง สันติภูมิโก อุตตนา หิ อุตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ถ้ามันฝึกหัดปฏิบัติตามความพอใจของตน ทำตามความพอใจของตนไป มันก็ทำตามแต่ความพอใจตามที่กิเลสมันชี้นำ ถ้ากิเลสมันชี้นำเพราะอะไร เจ้าวัฏจักรไป

ออกพรรษา เข้าพรรษา เวลาจะฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา มันมีความสงบรวมเย็นมากน้อยขนาดไหน

ถ้าบวชเป็นพระๆ ถ้าถือนิสัยๆ ใจ ไม่พินนัสัย ไม่พินนัสัยปรับอาบัติปรับทั้งนั้นนะ ถ้าทำผิดพลาดขึ้นไป

ถ้าทำถูกต้องชอบธรรมละ

ครูบาอาจารย์ที่ดีงามท่านถึงอบรมบ่มเพาะ เริ่มต้นใจ เริ่มต้นจากทารก พ่อแม่ให้กำเนิดมา เพราะพ่อแม่ที่มีสติมีปัญญา ให้มีการศึกษา ให้เติบโตขึ้นมาให้มีวุฒิภาวะ อบรมบ่มเพาะให้เป็นคนดีๆ ใจ

เวลาบวชเป็นพระๆ ครูบาอาจารย์พินนัสัยๆ นิสัยฆราวาส ถ้านิสัยฆราวาสขึ้นมา มันเป็นสิทธิเสรีภาพตามความพอใจของตน นี่มันเป็นสิทธิความเป็นมนุษย์ไหม นี่ถ้าความเกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์เป็นอริยทรัพย์ๆ มีสติมีปัญญาเท่านั้นนะ

แต่มนุษย์มันก็มีกิเลสค้นหาความทะยานอยากในใจของตนมาไว้ ถ้ามันมีกิเลส
ค้นหาความทะยานอยากในใจของตน มันอยู่ที่จิตนิสัย จิตนิสัยที่มีทิวฏฐะมานะ มีความ
อหังการ มีความยิ่งใหญ่ในหัวใจมากน้อยขนาดไหน มันอยู่ที่สติปัญญา อยู่ที่ความรู้สึกนึกคิด
ของคน แต่ถ้าเป็นธรรมๆ มันอ่อนนุ่มถ่อมตน

สิ่งที่มีค่าที่สุดๆ จิตใจของคน จิตใจของคน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภนามารื้อสัตว์ชนสัตว์ก็รื้อหัวใจของสัตว์โลก
แต่เวลาอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดขึ้นมาเกิดจากไหน มันเกิดจากหัวใจของตนไง แล้วมันก็อยู่ที่
จิต อยู่ที่นิสัย

จิตนิสัยที่ดีงาม เขาจะฝึกหัดปฏิบัติไง น้ำซุ่นไว้ข้างใน น้ำใสไว้ข้างนอก ธรรมวินัยของ
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไฟในห้ามเอาออก ไฟนอกห้ามเอาเข้า

แต่ของเรามันไม่ใช่ มันบานสะพรั่งไปด้วยกิเลสเลย มันบานสะพรั่งออกไปหมดเลย
แล้วฝึกหัดๆ

คนเรานะ ไม่มีประสบการณ์ มันไม่เข้าใจหรอก ประเพณีวัฒนธรรมของ
พระพุทธศาสนา เวลาผู้ที่บวชใหม่ๆ สิ่งที้นิสัยฆราวาส บวชพระแล้วจะอยู่แบบฆราวาสญาติ
โยมเขาไม่ได้ สิ่งที่เขาทำๆ เราไม่ทำตามเขา แต่เวลาพระ พระก็ใช้ปัจจัย ๔ เหมือนมนุษย์นั่น
แหละ เหมือนกับชาวบ้านนั่นแหละ เวลาชาวบ้านเขาทานอาหาร เวลาพระว่าฉันภัตตาหาร
ฉัน เวลาฉัน ปฏิสังขยา

แต่เวลาเราฝึกหัดปฏิบัติ พระกรรมฐานๆ ใจ เวลามันฉับไวๆ ฉับไวก็ฝึกสติของเขา เขา
ฝึกสติ เขาฝึกปัญญาของเขา ถ้ามันฝึกสติมีปัญญาขึ้นมา เห็นไหม

ทำไมต้องทำๆ

ทำไมสังคมาเขามีมารยาทสังคมาล่ะ นี่ไง สมณสาธูปไง ถ้าบวชเป็นพระ เข้าหมู่ๆ ถ้า
เขาศึกษาธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว เขาก็รู้กฎรู้ผิดอย่างไร องค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ละเว้น ให้ละเว้นคือห้าม ห้าม ห้ามไว้อย่างใดบ้าง องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าสรรเสริญให้มีการกระทำอะไรบ้าง

แล้วถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา เวลาฝึกหัดเอาความเป็นจริงเป็นจังของเราขึ้นมา เราทำเพื่อหัวใจของเรา เราทำเพื่อหัวใจของเรา

เวลามันจะทุกข์มันจะยากขนาดไหนนะ มันเป็นเฉพาะคน คนที่สร้างอำนาจวาสนา พากิยะ พากิยะพึ่งเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าครั้งเดียวเป็นพระอรหันต์เลย

แล้วเราละ

ที่เราศึกษานั้นก็ธรรมและวินัยนั้นก็เทศน์พระพุทธเจ้าทั้งนั้นนะ

ในสมัยพุทธกาล ในสมัยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าดำรงชีวิตอยู่ไฉน ศาสนามันจะเจริญรุ่งเรืองขนาดไหน

มาร มารดลใจๆ มาตลอดไฉน มารดลใจให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาเทศน์ว่าการวิมุตติสุขๆ วิมุตติสุขกนิพพานไปซะ เพราะอะไร เพราะเวลาเทศน์ว่าการปรารถนาหรือสัตว์ชนสัตว์ พญามาร ไชโย! มันทั้งดิฉัน ทั้งนินทา ทั้งตาเขียว ทั้งไม่พอใจทั้งนั้นนะ ให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านิพพานไปซะ แล้วก็ไปสิงสถิตอยู่ในหัวใจของเทวทัต ไปสิงสถิตในหัวใจของสัตว์ตรัสวคคีย์ ฉัพพัคคีย์ มาทำลายพระพุทธศาสนา

บวชไปแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติสิ่งใดไว้ก็แก่ ก็หาทางออก

อนุบัญญัติๆ อนุบัญญัติก็สัตว์ตรัสวคคีย์ ฉัพพัคคีย์นั่นแหละ

นี่เป็นพระๆ บวชมา บวชมาเพื่อฝึกหัด เพื่อประพฤติปฏิบัติ ถ้าเอาจริงเอาจังของมัน มารมันก็สิงสถิตมาอยู่ในหัวใจดวงนั้นแหละ เวลาปฏิบัติมันก็แก่ๆ แทะของมันไป

แต่ผู้เป็นธรรมๆ เวลาเข้ากัน เข้ากันโดยธาตุ โดยเคมี

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่าการไฉนนะ ลูกศิษย์ของพระสารีบุตร ปัญญาวิมุตติทั้งนั้น ลูกศิษย์ของพระโมคคัลลานะไฉน เจโตวิมุตทั้งนั้น สิ่งทีลูกศิษย์เทวทัต ลามกจกเปรตทั้งนั้น แล้วมันชอบ มันเข้ากันโดยเคมี เข้ากันโดยธาตุ เข้ากันโดยธาตุไฉน เวลาฝึกหัดปฏิบัติมันถึงล้มลุกคลุกคลาน

ถ้ามันเป็นจริง ใจที่เป็นธรรมๆ มันเห็นธรรมและวินัยเป็นของที่มีคุณค่า ของที่ควรศึกษา ศึกษาในภาคทฤษฎีๆ ใจ ถ้าภาคทฤษฎี ก็นี้ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใจ เข้าพรรษา ออกพรรษานี้ใจ แล้วฝึกหัดปฏิบัติก็พรรษาแล้ว

๕ พรรษาขึ้นไปให้พ้นๆ พระภิกษุผู้ที่ฉลาดต้องเข้าใจธรรมและวินัย ต้องสวดปาฏิโมกข์ได้ มันก็เหมือนกับเราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าภาคทฤษฎีจบกระบวนการ ถ้าจบกระบวนการแล้ว คนที่รู้กฎหมายมันก็รู้ฎรู้ผิดใช้ไหม เว้นแต่พระหน้าด่าน มันฝึกทำโดยความพอใจของมันนั่นแหละ ถ้ามันหน้าด่าน ถ้ามันหน้าด่าน มันไม่มีความละเอียด

แต่ถ้ามีความละเอียด เห็นไหม เราศึกษาแล้ว ถ้าเคมีเข้ากับสิ่งที่ว่าสิ่งที่ เป็นธรรมๆ มันไม่ทำ เพราะมันทำไปแล้ว เวลาสิ่งที่ทุกกฎๆ ทุกกฎคือความชั่วช้า คือความไม่ดี แล้วปาจิตตีย์ล่ะ แล้วอนิยตล่ะ

แล้วที่ทำไปๆ สิ่งนี้มันไปกีดไปขวาง ผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัตินะ กิเลสมันยุมันแห้ง มันทึ่มมันดำในหัวใจของเราอยู่แล้ว แล้วเวลาไปทำสิ่งใดแล้วที่มันผิดมันพลาดขึ้นมา กิเลสมันพลิกมันแปลงขึ้นมา มาทึ่มมาดำในหัวใจตอนที่ฝึกหัดปฏิบัติมันนั่นแหละ

กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน การกระทำที่เราทำขึ้นมา มันก็ย้อนกลับมาที่เรา ทั้งนั้นนะ เวลาทำสิ่งใดไปแล้วกรรมมันให้ผลๆ ใจ ถึงเวลากรรมให้ผล ทุกข์ยากมาก เวลาทุกข์ยากขึ้นมา แล้วทำไมเราทำไม่ได้ เราทำไมเราทำไม่เป็น ทำไมเราทำของเราไม่ได้ ทำไมมันทุกข์มันยากขนาดนี้

ถ้ามันทุกข์มันยากขนาดนี้ ทำไมพาหิยะพังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่เดียวเป็นพระอรหันต์ไปเลยล่ะ

โอ้เราศึกษาค้นคว้านะ ศึกษาค้นคว้าจนสมองแทบระเบิด แล้วก็จำได้บ้าง จำไม่ได้บ้าง

จำได้ จำไม่ได้ มันเป็นการทรงจำธรรมวินัยไว้ ศึกษาไว้เป็นแนวทาง เวลาฝึกหัดๆ เราไม่ต้องเอามาทั้งหมดนั้น เราเอาสติ เอาสมาธิ เอาปัญญาของเราฝึกหัดขึ้นมาให้เป็นความเป็นจริงของเราเท่านั้น

ธรรมและวินัย ศาสดา เคารพบูชาทั้งนั้น ถ้ารู้มีสติสัมปชัญญะ ไม่ก้าวล่วงทั้งสิ้น ไม่ทำทั้งสิ้น ถ้ามีสติสัมปชัญญะอยู่

แต่คนเรามันสุดวิสัยไง เวลามันพลั้งมันเผลอ มันผิดมันพลาดไป เราถึงปลงอาบัติๆ นี่ไง ถ้าไม่ปลงอาบัติเลย พระจะอยู่กันได้อย่างไร

พระมันก็มีกิเลส พระก็มาจากคน พระก็ต้องใช้ปัจจัยเครื่องอาศัยเพื่อดำรงชีวิต ดำรงชีวิตให้มีลมหายใจอยู่นี่ไง แล้วมันทำให้เป็นขึ้นเป็นอันขึ้นขึ้นมา มันเป็นขึ้นเป็นอันขึ้นขึ้นมาหรือไม่

เพราะชีวิตนี้ ชีวิตนี้มีการพลัดพรากไปในที่สุด แต่ชีวิตนี้ได้มา เกิดมาเป็นอริยทรัพย์ๆ ถ้าเราทำคุณงามความดีก็เป็นคุณงามความดีของเรา แล้วมาบวชเป็นพระมาขึ้นมามีด้วยนะ แล้วฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันฝึกหัดปฏิบัติ เพราะอะไร

เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติ บอกศีลมันไม่พอๆ

เราเวลาถือศีลก็มีศีล ๕ ศีล ๕ ก็มีศีล ๘ ศีล ๘ ก็มีศีล ๑๐ เราก็อยากมีศีล ๒๒๗ เพื่อจะเป็นนักรบไป เพื่อเป็นนักรบเพราะอะไร เพราะนักรบกองทัพมันยิ่งใหญ่ มันมีศีล ๒๒๗ ใจไต่กองทัพของเรามีศีล ๑๐ ทางฆราวาสเรามีศีล ๕ แล้วถ้าเขาไม่ศรัทธาเหลือก็เหลือศูนย์

ทั้งที่หลวงปู่ฉันบอกเลย การเกิดเป็นมนุษย์มีศีล ๕ โดยอัตโนมัติเลย ศีรษะ ๑ แขน ๒ เท้า ๒ ศีล ๕

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเริ่มต้นปฏิบัติไปขอศีลจากใคร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวิริติขึ้นมา ตั้งแต่ระลึกถึงเป็นพระราชกุมาร พระเจ้าสุทโธทนะพาไปทำแรกนาขวัญ แล้วให้อยู่โคนต้นหว้า

เขาไปทำหน้าที่การงานของเขา ราชกุมารนั่งสมาธิ นี่เวลาด้วยบุญด้วยอำนาจวาสนา
ใจ จิตมันมีสมาธิมาก มีความสุขมาก เวลาตะวันตกล้อยบ่ายไปแล้ว เงาของตนมันไม่ไป
เวลาพระประยูรญาติมาเห็น โอ้โฮ! มหัศจรรย์

นี่ไง ถ้าเวลาระลึกถึงๆ ระลึกถึงเรื่องศีล สมาธิ ปัญญา ระลึกถึงศีล สมาธิ ปัญญาแล้ว
ฝึกหัดปฏิบัติใจ ตั้งแต่ปฐมยามไป บุปเพนิวาसानุสติญาณ จตุปปาตญาณ อาสวัชฌญาณ
มันเกิดมาจากไหน

เกิดมาจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษาค้นคว้ามา ๖ ปี ที่ไหนเขาว่ามีความ
สามารถ ที่ไหนมีทฤษฎีที่ดงาม ที่ไหนที่เขาบัญญัติตนว่าเป็นพระอรหันต์ๆ ไปศึกษากับ
เขามาทั้งนั้นนะ มันไม่เป็นความจริงขึ้นมาทั้งสิ้น

เวลาไม่เป็นความจริงทั้งสิ้น เราจะมาศึกษา ฝึกหัดค้นคว้าด้วยตัวของเราเองอยู่แล้ว
ละ เพราะศึกษากับครูบาอาจารย์มา มันไม่มีครูบาอาจารย์ที่เป็นจริงเป็นจังขึ้นมาใจ เวลาจะ
เอาจริงเอาจังขึ้นมาก็ระลึกถึงใจ ระลึกถึงตั้งแต่เป็นราชกุมารไป

ถ้าราชกุมาร เห็นไหม เริ่มต้นทำสมาธิ จิตสงบแล้วมันยังไม่เกิดภาวนามย
ปัญญา ปัญญาในพระพุทธศาสนายังไม่เกิดขึ้น ยังไม่มีทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการ
ดับทุกข์ ด้วยอริยสัจ

ฉะนั้น เวลาจิตมันสงบแล้ว บุปเพนิวาसानุสติญาณ ส่งออก ดึงกลับมา ด้วยอำนาจ
วาสนาการสร้างสมบุญญานุการจะเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เกิดเป็นเจ้าชาย
สิทธัตถะ พระโพธิสัตว์ๆ ได้สร้างสมบุญญานุการมาสมบรูณ์แบบทางโลก ทางบุญทางกุศล
ทางสิ่งที่เกิดขึ้นกับโลกียะ โลก วัฏฏะ มีการกระทำๆ ไป

เพราะมีบุญมีกุศลอย่างนั้นถึงมีสติปัญญาแบบปัญญาอาบธรรมสมาธิ ปัญญาที่เข้าใจ
ได้ว่า เออ! มันไม่ใช่ ดึงกลับ ดึงกลับด้วยสติ ด้วยกำหนดระลึก ดึงกลับมาด้วยนามธรรม ด้วย
ความรู้ลึก

เพราะอะไร

เพราะตั้งแต่ราชกุมาร ระลึกถึง ทำความสงบของใจเข้ามา มีความสุขความสงบใจ ถ้าสติปัญญายังไม่เท่าทัน มันไปอนาคตไป จตุปปาตญาณ ด้วยสติด้วยปัญญา สติปัญญาอย่างนี้เป็นสติปัญญาทางโลก สติปัญญาที่เกิดจากอำนาจวาสนา เกิดจากสติปัญญาที่เกิดจากภวาวสวะ เกิดจากภพ เกิดจากจิต

ดึงกลับมา เวลาถึงที่สุด ด้วยอำนาจวาสนาที่สร้างสมบุญญาธิการมาแล้ว แล้วพร้อมที่จะตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใน ปัจจุบันยาม เวลาสติปัญญามันเพียบพร้อม อาสวักขยญาณทำลายอวิชชา ทำลายพญามาร ทำลายสังขจะความจริง ทำลายโดยข้อเท็จจริงใจ ในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใน ตรัสรู้ธรรมเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มหัศจรรย์ในใจของตน วิมุตติสุขๆ มันเกิดตรงนี้

ถ้ามันเกิดตรงนี้ นี่ไง มันก็เกิดมรรค ๘ ไข่มุข เกิดจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าศึกษาค้นคว้าขึ้นมาในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วมันเป็นข้อเท็จจริงเป็นภาวนามยปัญญา นี่โลกุตตรธรรม นี่เวลามันชำระล้างกิเลสในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยความชอบธรรม ด้วยความชอบธรรมอันนั้นมันถึงเกิดมีทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์

เพราะอะไร

เพราะทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ใน ตั้งแต่เป็นพระโพธิสัตว์ สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นเจ้าชายสิทธัตถะใน ศึกษาค้นคว้ากับศึกษาเข้ามา เวลาทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ ดับด้วยการศึกษาค้นคว้าในมรรค ๘ เวลามรรค ๘ ขึ้นมา นิโรธดับหมด ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ จิตนี้กลั่นออกมาจากอริยสัจ เป็นสัจจะเป็นความจริง นี่ไง พระพุทธศาสนาใน

ถ้าเกิดขึ้น มันถึงเกิดมีภาวนามยปัญญา แล้วภาวนามยปัญญาที่เกิดขึ้นเป็นสัจจะเป็นความจริงในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใน เทศนาว่าการได้พระอัญญาโกณฑัญญะเป็นสงฆ์องค์แรกของโลกใน เทศนาว่าการจนปัญจวัคคีย์เป็นพระอรหันต์ เทศนัยสะอีก ๕๔ องค์

เธอพ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์

เกิดจากอะไร

เกิดจากเข้าพรรษา ออกพรรษานี้ เกิดจากการประพฤติปฏิบัติ

ฉะนั้น เวลาเราฝึกหัดปฏิบัติของเรา เราจะเอาความจริงความจริงของเรา ถ้าเอาความจริงความจริงของเราเพื่อเป็นสัจจะเพื่อเป็นความจริงของเรานะ

ถ้ามีวาสนาแล้ว สิ่งใดปัจจัยเครื่องอาศัย เรื่องเครื่องอยู่อาศัยมันเป็นเรื่องโลกๆ ทั้งนั้นนะ มีมากมีน้อยขนาดไหนก็ใช้สอยเท่าที่อึดปากอึดท้องเท่านั้นนะ แล้วอึดปากอึดท้องขึ้นมา มักน้อยสันโดษ ถุดงค์วัตรๆ เพื่อความมักน้อยเพื่อความสันโดษใจ สิ่งที่มีมันมีแล้ว มันมีมากมีน้อยขนาดไหนก็จนเจือหมู่คณะ จนเจือสังคม จนเจือเพื่อประโยชน์กับโลก

นี่ไง แต่ถ้าเราขาดสติ เราไม่มีการควบคุม เราก็จะสวามิภักดิ์ตามแต่ความพอใจของตน ใจ แล้วก็ไปนั่งสัปหงกโง่งวนนั่นแหละ

แต่ถ้าเรารู้จักมักน้อยสันโดษ รู้จักกำหนด รู้จักอะไร มันก็เหมือนกันนั่นแหละ ของมันไม่มีอะไรใหม่หรือของเก่าๆ ทั้งนั้น แต่เราไม่เท่าทันหัวใจของตนใจ

ถ้าไม่เท่าทันแล้ว เรามักน้อยสันโดษ เราใช้แต่ความจำเป็นนั้นเท่านั้น แล้วเราฝึกหัดหัวใจของตน หัวใจมันมีคุณค่ามากกว่านั้น แต่เวลาดำรงชีวิต นี่ไง เข้าหมู่ๆ ในหมู่สงฆ์ของเรา นะ มันมีการกระทบกระทั่งกัน มันมีเพราะอะไร

ร่างกายของเราคนเดียว เรายังไม่พอใจเลย เวลาจะขับถ่ายจะไม่ทันมันรวดเอา มีสกปรกในร่างกายเราทั้งนั้นนะ

แม้แต่ร่างกายของเรามันยังโต้แย้งกัน มันยังขัดแย้งกันในตัวของเรา แล้วสิ่งที่เป็นสังคมที่มันมีกระทบกระทั่งกัน มันเป็นไปได้อย่างไร เวลามันกระทบกระทั่งกันนั้นละมันไปกระตุ้นกิเลส มันไปกระตุ้นให้ไปเกิดความขัดอกขัดใจของเรา แล้วมันไม่พอใจทั้งนั้นๆ

ถ้า他不พอใจอารมณ์ต่างๆ เขาก็ต้องไม่พอใจอารมณ์ของเขาด้วยสิ แต่มันไม่เคยพอใจอารมณ์ของตัวเอง มันจะไปล้อเขาทั้งนั้นนะ มันจะไปย่ำยีข้างนอกทั้งนั้นนะ แล้วถ้ามันไปย่ำยีข้างนอก ใครไปทำนั้นนะ

ถ้ามันมีสติปัญญาเท่าทันของมันไง ถ้ามีสติปัญญาเท่าทันนะ มันไม่มีใครผิดหรือบก
กิลเลสเราเท่าทันนั้นนะ กิลเลสเรามันผิด ใ้ที่มันโดนมันยุมันเหย๋ มันเฟื่องมันฟูขึ้นมา ถ้ามันยุมัน
เหย๋มันเฟื่องมันฟูขึ้นมา

ทั้งๆ ที่เราบวชเป็นพระ เรามาประพฤติปฏิบัติ เราจะเป็นนักรบไง เราจะศึกษาค้นคว้า
ในหัวใจของตนนี้แหละ ให้มันเป็นความจริงความจริงของเราขึ้นมาให้ได้ ถ้ามันเป็นความจริง
ขึ้นมาให้ได้นะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป บุปเพณิวาสานุสติญาณ
จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณ วิชชา ๓ แล้วใครมีอำนาจวาสนาแล้วฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมามัน
เคารพบูชา ใครมันจะทำได้ขนาดนั้น ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา

แล้วเป็นจริงเป็นจังตรงไหนล่ะ

ตรงที่เราฝึกหัดนี้แหละ เราพยายามฝึกหัด พยายามทำความสงบของใจเข้ามาๆ ถ้าใจ
สงบระงับแล้วนะ มันมีความสุขของมันไง ถ้าเรามีอำนาจวาสนานะ เราน้อมไปเลย

เวลาพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม สัจ
ธรรมๆ อันนั้นมันยิ่งใหญ่ไง เวลาสัจธรรมมันยิ่งใหญ่ ประพฤติปฏิบัติในแนวทางสติปัฏฐาน ๔
ในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ใจ ถ้าจิตสงบระงับแล้วถ้ามันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม
ตามความเป็นจริง มันจะฝึกหัดปฏิบัติของมันขึ้นไป นี่ธรรมผีเสื้อ

ผีเสื้อเวลามันจะเกิด เกิดขึ้นมาได้อย่างไร จากไข่ มันวางไข่ไว้ เวลามันฟักไข่ มัน
ออกมาเป็นตัวหนอน เวลาตัวหนอนมันกินใบไม้ กินใบไม้จนมันเติบโตขึ้นมา มันเติบโตขึ้นมา
มันชักใยเป็นดักแด้ แล้วมันฟักตัวของมัน ถึงเวลามันลอกคราบออกมาเป็นผีเสื้อ มันรอให้
อากาศนะ ให้ปีกมันแห้ง มันแข็ง แล้วมันก็บิน บิน บินไป

ธรรมผีเสื้อ

จิตสงบแล้ว จิตสงบแล้วไง เราฝึกหัดปฏิบัติของเราละ ถ้าเรารู้เราเห็นของเราใจ เห็น
กาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริงใจ เวลามันจิตมันสงบๆ มันเป็นไข่ วางไข่
ไว้ แล้วถ้ามันเป็นตัวหนอน มันฟักออกมาเป็นตัวหนอน มันกินใบไม้ กินใบไม้เพื่อความ
เจริญเติบโตของมัน แล้วมันก็ชักใยของมัน นี่ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริง

เวลาถ้ามันข้อเท็จจริง เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง มันพิจารณาของมัน เวลามันลอกคราบ มันเป็นผีเสื้อ มันมีอิสรภาพ มันบิน บิน บินไป มันพ้น

ถ้ามันสิ้นชีวิต มันทำอะไรได้แล้วมันมีอุปสรรคของมัน มันก็ตายอยู่ที่นั่นนะ จบไป มันมีอะไรเป็นขึ้นเป็นอันขึ้นมา

ถ้ามันเป็นขึ้นเป็นอันขึ้นมา เราเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง ถ้ามันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง ผีเสื้อแต่ละตัวที่พ่อแม่มันวางไข่ไว้ แล้วมันฟักตัวของมัน ถ้ามันเป็นตัวหนอน ถ้ามันกินใบไม้ ถ้ามันชักใยตัวมัน เห็นไหม

ทำความเข้าใจของใจเข้ามา

ใจ ใจของเรามันทุกข์มันยาก หนอนผีเสื้อใจ กว่ามันจะเป็นตัวหนอน กว่ามันจะกินอาหารของมัน จนกว่ามันจะเจริญของมัน เข้มแข็งของมัน มันชักใยของมันได้ มันฟักตัวมัน มันมีการกระทำ มันมีสัจจะมีความจริง ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ มันต้องมีเหตุมีผลของมัน ถ้ามีเหตุมีผลของมัน เราทำของเรา เห็นไหม ธรรมผีเสื้อๆ

เวลามันเป็นข้อเท็จจริง ข้อเท็จจริงของมัน ถ้ามันเป็นความจริงของมัน มันมีความสุข ความสงบตลอดการกระทำนั้น

จิต จิตที่สงบระงับแล้ว มันสงบ สัมมาสมาธิๆ มันจะฟักตัวของมันเองได้หรือไม่ ถ้ามันฟักตัวของมันเองขึ้นมาได้ มันฟักตัวของมัน แล้วถึงเวลาแล้วมันชักใย เวลามันลอกคราบๆ มันพิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรม นี่โดยการกระทำไป

แต่ถ้าเป็นมิจาของมันเป็น มันไม่มีสิ่งใดเกิดขึ้นมาเลยละ ธรรมผีเสื้อๆ ใจ เราก็ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป ตั้งแต่เราปฏิบัติแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ปฏิบัติแนวทางสติปัฏฐาน ๔ มันคิดมันนึกของมันเองไปไป มันไม่มีเหตุไม่มีผลอะไรเลย แล้วมันจะเป็นผีเสื้อที่ไหนล่ะ

มันเป็นผีเสื้อที่สัญญาอารมณ์นั้นไป มันไม่เกิดเป็นข้อเท็จจริงขึ้นมาไป

ถ้ามันเกิดเป็นข้อเท็จจริงขึ้นมา ออกพรรษา ปฏิบัติแล้วมีความสุขความสงบ มีความเป็นจริงในหัวใจของตนนะ แล้วไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ ถ้าเป็นข้อเท็จจริงนะ

มีพระอรหันต์ในสมัยพุทธกาลระลึกว่าตัวเองเป็นพระอรหันต์ จะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้พระไปบอก ไม่ต้องเข้ามา เข้าไปป่าช้าเลย

พอเห็นเป็นป่าช้านะ มันไม่ใช่ผีเสื้อ มันเป็นความรู้สึกนึกคิดของตัวเอง มันไม่เป็นข้อเท็จจริง เพราะอะไร เพราะมันจำมา มันจำ มันศึกษามา

ยิ่งสมัยปัจจุบันนี้ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านประพจน์ปฏิบัติของท่านมาก่อน ท่านสร้างลูกศิษย์ลูกหาไว้มากมายมหาศาล ลูกศิษย์ที่เป็นธรรมๆ เทศนาว่าการมา สิ่งที่คุณศึกษาค้นคว้ามาไง มันก็สร้างภาพๆ มันจะเป็นธรรมพีลื่อ มันไม่มี มันไม่มีการกระทำไง ถ้ามันไม่มีการกระทำ มันก็ไม่ใช่ข้อเท็จจริงของมันขึ้นมา ถ้าไม่เป็นข้อเท็จจริงขึ้นมา ถ้าคนไม่มีวาสนา โดยกิเลสตัณหาความทะยานอยาก มันเป็นสัญญาอารมณ์ มันพิจารณาของมันไง

ทรงจำธรรมวินัยๆ เวลาเราบวชเป็นพระแล้ว ถ้าเราบวชเป็นพระ เราจะเป็นพระศึกษาเล่าเรียนเป็นภาคปริยัติ ภาคปริยัติแล้ว เขาศึกษามาเพื่อให้ประพจน์ปฏิบัติไ้

ทรงจำธรรมวินัยๆ ไว้ทำไม

ทรงจำธรรมวินัยไว้ฝึกหัดปฏิบัติไ้

ถ้าทรงจำธรรมวินัยๆ ไว้ละ แล้วมันไปฝึกหัดปฏิบัติของมัน มันไปจินตนาการของมันไ้ มันจะเป็นไอ้พวกหมอนไหม

พวกหมอนไหม เห็นไหม เขาต้องมีเกษตรกรรม เขาต้องมีการกระทำของเขา นั่นเป็นเรื่องโลกๆ ถ้าไม่มีสติไม่มีปัญญา มันไหลตามเขาไปทั้งนั้นละ ถ้ามันไหลตามเขาไปแล้ว นี่ธรรมหมอนไหม

เวลาเขาจะเลี้ยงใหม่ของเขา เขาก็พักของเขาให้เป็นตัวนอน เวลาตัวนอนขึ้นมา มันก็ชักใยของมัน ชักใยของมันเป็นหม่อนใหม่ แล้วเขาก็เอาไปต้ม ใ้หนอนนั้นเขาก็เอาไปทอดเป็นอาหารใจ แล้วเวลาหม่อนใหม่ขึ้นมา เขาก็เอามาชักใย ชักใยขึ้นมาจะมาทอดผ้า เป็นผ้าไหม มันเป็นเรื่องจริง มันเป็นเรื่องโลกๆ

แล้วมันเพราะเริ่มต้นจากโลกๆ มันจะเป็นโลกียะ มันเป็นเรื่องโลก เรื่องโลกแล้วนะ มันเป็นโลกามิส โลกามิสแล้วมันก็ชักใยเป็นผลประโยชน์ เป็นเส้นทางสายใหม่ ส่งออกไปทั่วโลก นี่มันเป็นโลกไปเลย

แต่ถ้าเป็นธรรมๆ ละ ถ้าเป็นธรรมมันเกิดจากใครละ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภว่าสัตว์ขันธ์ สัตว์ขันธ์ก็หัวใจของสัตว์โลก แล้วหัวใจของชาวสัตว์โลก หัวใจของชาวพุทธ ของบริษัท ๔ ในพระพุทธศาสนาให้มีอำนาจวาสนานะ นี่ไง ฝากธรรมวินัยนี้ไว้ๆ

มารอย เมื่อใดภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเรา ยังไม่เข้มแข็ง ยังไม่แก่กล้า

ยังแก้ข่าวการจบจ้วง แก่ความจบจ้วงของความเชื่อต่างๆ แล้วตอนนี้ไม่ต้องไปแก้ความจบจ้วงของลัทธิต่างๆ ใ้พวกบริษัท ๔ เรายี่แหละ มันจะมาเป็นหม่อนใหม่ มันจะเป็นโลกียะ มันจะเป็นเรื่องโลก มันจะหาเพิ่มผลประโยชน์ มันเป็นเรื่องของมัน ถ้ามันเป็นไปโดยความด้อยปัญญา นั่นคือการหลงผิด

แต่ถ้ามันจะเอาความเป็นจริงขึ้นมา มันต้องละต้องวาง เพราะมันไม่เกิดจากเกษตรกรรม ไม่เกิดจากโลก ไม่เกิดจากเขาเอาไปหม่อนมาให้หนอนกินอย่างนี้ เพราะอะไร

มันเรื่องล่องลอยทั้งนั้นนะ แล้วสติปัญญาของบริษัท ๔ ของชาวพุทธในพระพุทธศาสนา เอ็งไม่มีสติไม่มีปัญญาสามารถที่จะทำขึ้นมาให้มันเป็นสัจจะความจริงขึ้นมาในหัวใจของเอ็ง เป็นความจริงจริงๆ ได้หรือ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภว่าสัตว์ขันธ์ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เวลาท่านฝึกหัดปฏิบัติ ท่านเลือกลูกศิษย์ลูกหาของท่าน เห็นไหม ให้รู้จักการทำความสงบ สด ให้รู้จักสิ่งที่จะเป็นธรรมศีล ๑๔ ธรรมศีลก็ตัวเองใจ ก็จิตดวงนั้นใจ

หลวงปู่มั่นจะถามว่า “จิตเป็นอย่างไร จิตเป็นอย่างไร” ตลอดเวลา ไม่ถามว่าเอ็งมีความสามารถ มีความรู้รอบรู้ขนาดไหนมาจากโลก ไม่เกี่ยว เกี่ยวอย่างเดียวนั่นแหละ ทำความสงบของใจเป็นหรือเปล่า

ในสมัยพุทธกาลนะ มีกษัตริย์ มีเศรษฐีผู้กุมพืมาบวชมากมายมหาศาล เวลาเขามาบวชมากมายมหาศาล สิ่งที่ธรรมเป็นจริง ๆ ไง พระภิกษุ พระภิกษุเป็นกษัตริย์สละราชวัง มาบวชเลยละ อยู่โคนไม้ อยู่โคนไม้แล้วฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา “สุขหนอ สุขหนอ สุขหนอ” นี่ธรรมศีล

ไ้พระเราที่ประพฤติปฏิบัติ ไ้ชาวพุทธ

สิ่งที่เป็นธรรม ๆ “สุขหนอ สุขหนอ” แบบพระภิกษุ แบบที่สละราชวัง สละราชบัลลังก์ ละฐานะกษัตริย์มาเลยนะ เวลามันเป็นธรรมศีล มั่นสุขหนอ สุขหนออยู่นะ

ไ้เรามาบวชเป็นพระ ให้กิเลสมาลากจูงไปจนได้ ไ้มันมันธรรมเหมือนใหม่ มันไม่มีความจริงในหัวใจ มันเป็นสัญญาอารมณ์ทางโลก แล้วถ้าคนไม่มีสติไม่มีปัญญา ไม่มีวุฒิภาวะ หลงใหลไปอย่างนั้น นั่นคือมิจฉาทิฏฐิ คือความเห็นผิด ถ้าความเห็นผิด ๆ ความเห็นผิด แล้วพยายามมาเทียบเคียงว่าจะให้มันเป็นพระกรรมฐาน เป็นการฝึกหัดปฏิบัติ มันไปเอาความจริงมาจากไหน

มันก็เลยเป็นธรรมเหมือนใหม่

เขาทำขึ้นมาเพื่อผลประโยชน์ เขาทำขึ้นมาเพื่อเป็นเศรษฐกิจ เขาทำขึ้นมาเพื่อเป็นสินค้า แล้วพระกรรมฐาน พระปฏิบัติ ทำสิ่งใดเพื่อไปคลุกคลีคลุกเคล้ากับสังคมอย่างนั้นหรือ ถ้ามันเป็นประเพณีเป็นวัฒนธรรม เป็นพิธีการปฏิบัติ มันก็เป็นกาลเป็นเวลา

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของท่านมีชื่อเสียง มีอำนาจวาสนา ทุกคนแสวงหาที่จะไปปฏิบัติกับท่าน การประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันก็มีความว่าเขาจริง จริงจังกันมากน้อยขนาดไหน มาโดยกระแสสังคม มาโดยการชักนำ มาโดยการโลก ๆ มันก็เป็นเรื่องโลก แล้วพอปฏิบัติขึ้นจริง ๆ จัง ๆ ขึ้นมา หายหัวหมดละ เวลาไปทำบุญทำกุศล ไ้โฮ! เต็มศาลาเลย นั่งสมาธิเหลือ ๒ คน หายเกลี้ยงเลย

เรื่องทานใจ เรื่องโลกใจ เรื่องพึ่งพาอาศัยกัน ของมันมีทั้งนั้นนะ ใจนี้มันเรื่องเปลือกใจ ในต้นไม้มันมีแก่น มีกระพี้ และมีเปลือก ต้นไม้มันก็มีความจำเป็น มันก็ต้องมีเปลือก ใครๆ ก็พูดอย่างนี้ทั้งนั้นแหละ มีเปลือกไว้ๆ มีเปลือกไว้ให้พวกเจิ้งปอกลอกใช้ใหม่ เขาทำบุญๆ มันก็เรื่องของเขา ทำบุญที่ไหนก็ไว้ตรงนั้น

เวลาครูบาอาจารย์ของเราจะ สิ่งใดที่เกิดที่ไหนก็เป็นสมบัติที่นั่น ไม่แบกไม่หามไปกับใครทั้งสิ้น แล้วสิ่งที่ไปยึดไปมันขึ้นมา นี่ไง ก็เลสมันไปผูกไปมัด ไปเพิ่มน้ำหนักให้หัวใจของตนอยู่แล้ว แล้วถ้าเริ่มมีการกระทำ มันจะเป็นกรรมหม่อนไหมแล้ว มันจะสาวไหม มันจะถักทอ แล้วมันจะเอาชนิดพิเศษเพื่อเป็นสินค้า มันออกไปข้างนอกนูนนะ

แต่เป็นธรรมศีลื้อ มันเฉพาะตัวของมันใจ ครูบาอาจารย์ท่านทำ ท่านทำอย่างนั้น แล้วถ้าครูบาอาจารย์ท่านทำอย่างนั้นเพื่อประโยชน์กับบุคคลคนคนนั้นเอง

เพราะเริ่มต้นขึ้นมา เวลาบวชพระใจ นี่ไง กรรมฐาน ๕ เกสา โลมา นขา ทันตา ตใจ นี่ดักได้ แล้วหัวใจที่มันพิจารณาของมันเป็น พิจารณาของมันได้ ถ้ามันพิจารณาของมันเป็น พิจารณาของมันได้ มันลอกคราบ เกสา โลมา นขา ทันตา ตใจ มันลอกคราบ

เวลามันลอกคราบนะ มันรอให้อากาศมันผ่าน ให้ปีกมันแห้ง พอปีกมันแข็ง บิน บิน บิน มันบินไปตามกำลัง ว่ามันบินไปเพื่อประโยชน์กับใคร บินไปเพื่ออะไร

เพราะมันเกิดมา เห็นไหม ธรรมศีลื้อ ธรรมที่มันเป็นนามธรรม ธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กราบธรรมๆ กราบสังฆธรรม

บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณ มันเกิดบนหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านฝึกหัด ท่านปฏิบัติ ท่านศึกษา ท่านค้นคว้าเป็นศาสดา เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ถ้าเป็นธรรม เป็นสังฆะ เป็นธรรม เป็นความจริงใจ

แล้วถ้าเราฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันเป็นสังฆะเป็นความจริงขึ้นมา นี่ธรรมศีลื้อ

เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ดักแด่ แล้วหัวใจมันสงบระงับขึ้นมา แล้วมันรู้มันเห็นของมันตามความเป็นจริง มันใช้สติใช้ปัญญามันพิจารณาของมัน วิปัสสนา วิปัสสนารู้แจ้งแทงตลอดใจ ถ้ารู้แจ้งแทงตลอด เวลามันลอกคราบ มหัสจรรย นิโรธ ดับทุกข์

แล้วผีเสื้อมาจากไหน แล้วมันมาอย่างไร แล้วถ้ามันข้อเท็จจริงใจ บุคคล ๔ คู่ไหนล่ะ สายพันธุ์ไหนล่ะ สีมันอย่างไรล่ะ แล้วมันเป็นความจริงอย่างไรล่ะ

ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา มันเป็นความจริงขึ้นมาในหัวใจดวงนี้ หัวใจดวงนี้ไง

นี่ไง ถ้าไม่มีไข่ เห็นไหม ภาวสวะ ถ้าไม่มีจิตวิญญาณ จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะศึกษาค้นคว้าธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษาแล้วยิ่งงงใหญ่เลย แล้วจะไปจิต ภายกับใจๆ แล้วใจมันอยู่ไหนวะ แล้วเราศึกษาค้นคว้ามาถึงเต็มที่แล้วไง นี่ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝึกเวลาหัดปฏิบัติไง ยิ่งถึงกลางพระพุทธานุสสติ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นนะ แล้วใจมันอยู่ไหนวะ ใจมันเป็นอย่างไรวะ ท่านถึงมีข้อวัตรปฏิบัติเอาไว้ไง แล้วพุทโธๆ ไว้ตลอดเวลา

พุทโธไว้เพื่ออะไร

พุทโธไว้เนะ เพราะคำว่า “พุทโธๆ” พุทธานุสติไง

นี่จิตที่มันเป็นอย่างไรวะๆ แต่จิตเวลาที่มันสงบเข้ามา เออ! เออ!

ไอ้ที่มันเป็นธรรมหม่อนไหม อารมณ์ทั้งนั้นะ มันหมุนไปแล้ว ไอ้โฮ! ใจนี้มันสาวได้เลยนะ โอ้ย! ใจนี้มันทอได้ มันจะเป็นแพรไหมเลยเนาะ มันจินตนาการไปนู่น มันไปแล้ว แล้วได้อะไรมา

ได้แต่สัญญาอารมณ์ แล้วถ้าไม่มีอำนาจาสนานะ มันส่งออกแล้วมันไหลไปเลย มันไหลไปเลย เห็นไหม

ฉะนั้น การประพฤติปฏิบัติธรรมไง มันเป็นการสันนิษฐาน การคาดการณ์เดา แล้วไม่มีอะไรเป็นความจริงขึ้นมาเลย เพราะคนเกิดมามีความคิดอยู่แล้ว เวลาบวชพระๆ ขึ้นมา

เรียนธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจบแล้วเป็นนักปราชญ์ราชบัณฑิตใจ
แล้วสมาธิเป็นอย่างไร ทำสมาธิไม่เป็นจริงๆ นะ เพราะอะไร

เพราะเวลาคนที่มีความสมาธิไปศึกษาค้นคว้ากับหลวงปู่ฉัน

ผมจบ ๙ ประโยค ผมรู้หมดทุกอย่างเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนอะไรรู้
หมดเลย แต่ผมจะเริ่มตั้งอย่างไร

พุทโธ ใจ พุทโธให้ได้ก่อน

ที่นี้เวลาพุทโธให้ได้ก่อน เวลาเริ่มพุทโธ ทุกคนจะโดนกิเลสมันเหยียบย่ำทำลาย

กิเลสนี้ร้ายนัก การประพฤติปฏิบัติยากที่สุดก็คือยากที่กิเลสมันพลิกมันแพลงนี้แหละ
ธรรมไม่เคยให้โทษให้ร้ายกับใครทั้งสิ้น ธรรมและวินัยเป็นสิ่งที่ดีงาม เป็นสิ่งที่เราจะฝึกหัด
ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นความจริง แต่การฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันต้องผ่านกิเลสนี้
ไ

กิเลส เจ้าวัฏจักร มันติดดิน มันปิดกัน มันทำลายเราตลอดเวลา เวลาทำลายๆ ทำลาย
เพราะว่ามันเป็นเจ้าวัฏจักร มันไม่ยอมให้ใครพ้นจากมือไปทั้งสิ้น

ฉะนั้น เวลาการฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ที่มันล้มลุกคลุกคลาน ล้มลุกคลุกคลานเพราะ
กิเลสเราทั้งนั้นนะ มันไม่ใช่ล้มลุกคลุกคลานเพราะว่าธรรมะมันยาก ธรรมะมันทำแล้วมันไม่
สมผลประโยชน์

ธรรมะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ก็พุทโธ ใจ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ก็หัวใจเรานั้นไ

สิ่งที่เราเกิดมามันทุกข์ใหม่ ทุกข์มันเป็นอริยสัจ ทุกข์มันเป็นความจริง แล้วเรารู้เราเห็น
มันใหม่

ไ

สิ่งที่เราบ่นกัน เราเอาความทุกข์มาแบ่งปันกัน สิ่งนี้มันเป็นทุกข์กิเลสนะ เวลามันอยู่ที่สติ
จิต เวลามันตื่นขึ้นมาแล้วมันก็ชี้ไ้ แล้วมันก็กลับไปนอน ไ้เราเวลาขยับแล้วถึงไ้ไ้ไ้ทุกข์

ขี้ยาก ขี้โลก ขี้โกรธ ขี้หลง ขี้มันทั้งนั้นเลย ขี้มัน เห็นไหม เราจะต้องเมื่อเราอดอดขัดข้อง เราไม่พอใจ เราทุกข์ใจ คิดแล้วไม่สมความปรารถนา นั่นละมันเป็นอาการของมันทั้งนั้น

ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ เหตุของมันอยู่ไหนล่ะ

ค้นหาความทะยานอยาก ไม่ใช่ค้นหาความทะยานอยากเฉยๆ เพราะอะไร ภาวตัณหา วิภวตัณหา สิ่งที่ว่าสิ่งที่ปรารถนาไม่สมความปรารถนา สิ่งที่ไม่ต้องการ มันก็ดัน พยายามจะเกิดขึ้น สิ่งที่เคยๆ อยู่ นั่นตัวมันทั้งนั้น เวลาตัวมันทั้งนั้น ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ เวลา มรรค ๘

สิ่งที่เวลามันเกิดขึ้นๆ ขึ้นมา เราทำความสงบของใจเรามาไม่ได้ไง

ถ้าเราทำความสงบของเราได้ตามความเป็นจริงไง ถ้าเป็นสัมมาสมาธิไง เวลา สัมมาสมาธิมีสติมีสัมปชัญญะของมัน ถ้าสติสัมปชัญญะของมัน ถ้าเรายกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ไง ฝึกหัดใช้ปัญญา

ถ้าหนอน ตัวหนอน มันได้ฝึก ได้สะสม ได้กินจนมันมีกำลังของมัน มันจะชักใยให้เป็น ดักได้ไง ถ้าเป็นดักได้ขึ้นมาแล้ว เวลาพีกตัวของมัน เวลามันลอกคราบ สิ่งที่มีมันจะลอกคราบ ได้ มันต้องมีกำลังของมัน มันต้องสมดุลเวลาของมัน เห็นไหม

เวลามันลอกคราบออกมา ถ้ามันลอกคราบออกมาด้วยวิปัสสนาญาณ ด้วยสัจจะด้วยความจริงขึ้นมา เวลาลอกคราบขึ้นมาแล้วให้มันเป็นได้ นีเยภาณุตัง นี่มันลอกคราบ เกิด ญาณทัสสนะ มันรู้มันเห็นของมันตามความเป็นจริงนะ ถ้ามันรู้มันเห็นของมันตามความเป็นจริง นี่ไง นี่การฝึกหัดใจ นี่การปฏิบัติธรรมไง

เวลาถ้ามันเป็นธรรมๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่มีกำมือในเราไง ถ้าเวลาเราเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา

มันเป็นนามธรรม ไซ้ มันเป็นนามธรรม แต่มันมีวิหารธรรม มันมีอกุปปธรรม มันไม่ใช่ สัพพะ ธมฺมา อนตฺตา

ศึกษามา สพุเพ ธมฺมา อนตฺตา มันเป็นอนัตตา ไซ่ นั่นนะเป็นธรรมวินัยเป็นสัจจะความจริงเลย แต่เวลามันเป็นความจริงในใจของเรา ธรรมศีล จิตมันเป็น เวลาจิตมันเป็น เวลามันเป็น อ้อ! อนัตตา

อนัตตามาจากไหน

อนัตตามันเกิดจากอตฺตา เกิดจากตัวตนนี้แหละ

“โอ้ย! ทำสมาธิ สมาธิมันเป็นตัวเป็นตนนะ”

ไซ่ ก็มันเป็นตัวเป็นตนนี้ไง ก็มันสะสมกำลังของมันนี้ไง ก็มันกินใบไม้ของมันอยู่นี้ไง นี่เป็นตัวเป็นตนขึ้นมา ถ้าเป็นตัวเป็นตน ถ้าไม่มีกำลังขึ้นมา มันจะเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมได้อย่างไร

ถ้ามันมีกำลังของมันขึ้นมา ทำไมถึงมีกำลังละ

ขณิกสมาธิ อุปาจารสมาธิ อัปปนาสมาธิไง สมาธิ ถ้ามันเป็นสมาธิขึ้นมาแล้ว

เป็นหนอนๆ แล้ว เวลากินแล้วมันก็เป็นเหยื่อไง เป็นเหยื่อของนักร้อง แมลงทั้งหลายมันมากินหมดละ มันจับหนอนกินเป็นอาหารมันเลย

นี่ทำสมาธิๆ ไม่มีกำลัง แล้วมันเป็นอะไรละ

ถ้ามันมีกำลังขึ้นมา มันกินใบไม้จนมีกำลังของมันขึ้นมาไง สมาธิมีกำลังหรือไม่มีกำลังละ แล้วสมาธิไม่มีกำลัง แล้วมันจะสร้างตัวมันเป็นดักแด้ขึ้นมาได้อย่างไร

ถ้ามันสร้างตัวเป็นดักแด้ขึ้นมา การปฏิบัติขึ้นมามันต้องมีเหตุมีผลของมันขึ้นมาไง

“ปฏิบัติแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ใช้สติปัญญาตลอดเวลา สิ่งที่ว่าพุทโธๆ นั่นนะ พวกนั้นเป็นสมณะทั้งนั้นนะ”

นั่นนะเขาจะฝึกให้มันเป็นตัวหนอน เขาจะกินใบไม้ เขาจะพักตัวของเขามา

“ใช้ปัญญาทั้งนั้น ใช้ปัญญา”

ใช้ปัญญาอย่างนั้นมันก็เป็นกระด้างไป เป็นทฤษฎีไป ใช้ปัญญาทั้งนั้นนะ

ที่ว่าประพฤติปฏิบัติธรรม การประพฤติปฏิบัติธรรม สิ่งที่ได้ปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันเป็นตามความเป็นจริง สิ่งที่เกิดกับสิ่งที่ถูกรู้ ความคิดเกิดจากจิต ถ้าความคิดเกิดจากจิต สิ่งที่เป็นสัญญาอารมณ์ นั้นนะความคิด ความคิดคืออารมณ์ อารมณ์ก็เกิดจากจิต

ถ้าเกิดจากจิตขึ้นมา ถ้าทำความเข้าใจเข้ามา จากอารมณ์ๆ พุทโธๆ นี่อารมณ์ส่งออกทั้งนั้นนะ

แล้วถ้าบอกว่า ปฏิบัติแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ใช้ปัญญาไปเลย

อารมณ์ทั้งนั้นนะ

ถ้าอารมณ์ ถ้ามันพิจารณาของมัน ถ้าเป็นข้อเท็จจริง พิจารณาอารมณ์ๆ ถ้ามันสงบเข้ามา มันก็จากสิ่งที่ถูกรู้มันจะเข้ามาสู่จิตนี้ไง ถ้าเข้ามาสู่จิต มันจะเป็นสัมมาสมาธิไป

แต่ถ้ามันว่างๆ มันก็อารมณ์ที่มันว่าง อารมณ์ความคิดมันคิดว่างไป คิดว่างมันก็อยู่ที่อารมณ์นั้นไง ถ้าอยู่ที่อารมณ์นั้นไง สิ่งนี้มันเป็นสัมมาสมาธิใหม่ ว่างๆ ว่างๆ นั้นแหละ

แต่ถ้าจิตมันสงบมา มันว่าง แต่มันรู้

ใจว่างนั้นไม่รู้หมดละ เริ่มต้นจากเวลามันส่งออกไป มันส่งออกของมันไป แล้วถ้ามันไม่มีสติไม่มีปัญญา ไม่รู้จักวิธีการแยกแยะ ไม่สงสัยความเป็นอยู่ของตนเลย ไม่สงสัยอารมณ์ที่มันเป็นอยู่อย่างนี้โดยว่ามันคืออะไร

ถ้ามันเป็นจริงเป็นจัง ปัจจัตตัง สันติภูมิจิโก ถ้ามันเป็นปัจจัตตัง เป็นสันติภูมิจิโก ถ้ามันต้องรู้ต้องเห็นของมันตามความเป็นจริงที่ว่า สิ่งที่ว่ามันเป็นตัวเป็นตนๆ ถ้าเป็นตัวเป็นตนขึ้นมา ตัวตนขึ้นมา แล้วถ้ามันมีสติปัญญา เห็นไหม

สิ่งที่ศึกษามา สพุเพ ธมฺมา อนตฺตา แต่ถ้าเวลาอุปัชฌาย์ให้ เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ แล้วจิตที่มันสงบแล้วมันพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม มันพิจารณา เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ แล้วถ้ามันพิจารณาของมันๆ การพิจารณาของมัน สิ่งของมันแปรสภาพ สิ่งที่เป็นจริงนั้นมันคืออะไรละ

“สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา” มันก็นกแก้วนกขุนทอง ก็นกแก้วนกขุนทอง “สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา แล้วมันเป็น อนัตตานะ มันไม่มีสิ่งใดที่จับต้องได้นะ”

มันก็เป็นธรรมม่อน มันจะเป็นเรื่องผ้าแพรพรรณไปนู่น แล้วจากหนอนนะ จากกินใบหม่อนนะ จากการสาวไหมนะ สดท้ายแล้วมันก็เป็นผ้าแพรไหม เป็นแพรพรรณอยู่นู่นไง เป็นสินค้า เป็นสิ่งที่มีชื่อเสียง มันสวยงามมากไง มันไปนู่นเลยไง

แต่ถ้ามันมีความสงบของใจ ถ้าใจมันสงบ แล้วถ้ามันเห็นผม ขน เล็บ ฟัน หนัง หรือถ้ามันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง เวลาพิจารณาไป ถ้ามันต่อมันด้าน มันมีกิเลสควบคุม สมุทัยมันเจือปนเข้ามา มันไม่รู้ไม่เห็นโดยความชัดเจน

ฝึกหัดปฏิบัติบ่อยครั้งเข้าๆ พอมันปล่อยมันวาง เวลามันปล่อยมันวาง เวลามันปล่อยมันวางนั้นชั่วคราวๆ จากชั่วคราว เอ๊ะ! เอ๊ะ! เอ๊ะ! อนัตตาอะไร อะไรตาไม่ตา ตาใจหรือ จักขุญาณ มันจะต่างกันแล้วนะ

จากที่ตาเนื้อศึกษาค้นคว้าอ่านมาทั้งนั้นนะ หูก็ฟังมาทั้งนั้นนะ อายตนะ เวลาจักขุญาณตามเห็น อนัตตามันแปรสภาพอย่างไร มันแปรสภาพอย่างไร

ธรรมทั้งหลายมันมาแต่เหตุ เหตุที่แยกที่แยกของมัน เหตุที่แยกที่แยกเพราะจิตมันมีกำลัง แล้วพอจิตไม่มีกำลัง มันก็จะเป็นสัญญาแล้ว สัญญาคือมันเคยรู้เคยเห็นอย่างนี้ มันน่าจะเป็นอย่างนี้ๆ แต่มันไม่เป็น

แต่ถ้ามันจะเป็น จิตมันมีกำลัง จิตมีกำลังมันเป็นครั้งเป็นคราว การฝึกหัดบางครั้งก็ถูกต้อง มันก็ปล่อยชั่วคราว บางคราวสมุทัยเจือปนมา คือกิเลสมันปลอมปนเข้ามา มันปลอมปนเข้ามา การฝึกหัดปฏิบัติ การใช้สติปัญญา มันตรวจสอบ มันใคร่ครวญ มันไม่ใช่ที่เราจะรวบรัด กระบวนการจะจบสิ้นในกระบวนการของเรา ไซ้ เราคาดหมายได้ เราตั้งใจได้ เราเจตนาได้ แต่ผลมันเป็นตามความเป็นจริงหรือไม่

ถ้าผลของมันเป็นตามความเป็นจริง มันจะสมบูรณ์แบบของมัน ความว่าสมบูรณ์แบบของมัน เห็นไหม ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ สมบูรณ์แบบของมันไง ถ้า

สมบุรณ์แบบของมัน มันเห็นการเคลื่อนไหว มันเห็นการกระทำ มันเห็นการเปลี่ยนแปลง มันเห็นอนัตตาไง อ้อ! อนัตตา ไตรลักษณ์จากจิตที่รู้ที่เห็น ถ้าจากจิตที่รู้ที่เห็น

นี่ไง สพุเพ ธมฺมา อนตฺตา ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา แต่เราทำเกือบเป็นเกือบตาย มันยังไม่เป็นให้เรารู้เราเห็นเลย แต่เวลาถ้าเรารู้เราเห็นตามความเป็นจริงนะ เวลาเราพิจารณาไปดักแต่ๆ เราลอคคราบไม่ไหว เราลอคคราบไม่ได้ เราตายคาคราบนั่นไง เราตายคาเป็นเหยื่อนักล่าไง นักล่ามันโอบไปหมดเลยไง สิ่งที่มีมันเกิดขึ้นมันไม่เกิดขึ้นตามความเป็นจริงไง มันสมบุกสมบันของมันอยู่อย่างนั้นนะ เวลามันลอคคราบได้ เราเห็นชัดเลย อนัตตาเป็นแบบนี้ เวลาอนัตตาโดยชัด เห็นไหม นิโรธ ขณะที่มันลอค ขณะที่มันเป็นความจริง ดับหมดเลย

ถ้าเห็นอนัตตาตามความเป็นจริง อ้อ! อนัตตามันเป็นแบบนี้ ถ้าอนัตตาเป็นแบบนี้ สมุจเฉทปหานไง สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สิลฺลพตฺตปฺรามาส สํโยชนํชาต เวลามันขาดตามข้อเท็จจริงของมันไง นี่ธรรมศีล ๒๓ บิน บิน

บินเพราะอะไร

เพราะมันมีข้อเท็จจริง จิตมันเป็นไง นี่สมณะที่ ๑

การรู้การเห็น การเห็นสมณะเป็นมงคลชีวิต การเห็นสมณะเป็นบุญเป็นกุศล เห็นสมณะ แล้วเรารู้ใครเป็นสมณะ แล้วสมณะที่ไหนล่ะ

แต่ถ้ามันเห็นอนัตตาไง มันลอคคราบได้ไง มันมีข้อเท็จจริง มันบิน บินไง มันเป็นความจริง

สพุเพ ธมฺมา อนตฺตา ก็ใช่ สพุเพ ธมฺมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมและวินัยเทศนาว่าการไว้ แต่เวลามันเป็นจริง เป็นปัจจุตัง เป็นสันทิฏฐิโก ใจมันเป็นต่างหาก แล้วถ้าใจมันเป็นต่างหาก นี่ไง อกุปปธรรม มันไม่อยู่ในอนัตตา มันเป็นผู้รู้ผู้เห็นอนัตตา มันเป็นการลอคคราบออกจากกิเลส เป็นขั้นเป็นตอน บุคคล ๔ คู่ไง ลอกได้กี่ขั้น ลอกได้มากได้น้อย ลอกได้ขนาดไหน ถ้ามันลอคถึงที่สุด นั่นนะสูญสิ้น เวลาสูญสิ้นนั่นนะสมบุรณ์แบบ

แต่เริ่มต้น เห็นไหม เพราะมีพุทธะ นั่นแหละศีล ๒๓ บิน บิน

จิต จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เวลามันฝึกหัดปฏิบัติขึ้นไป มันลอกคราบเป็นชั้นๆ ของมันขึ้นไป ถ้ามันลอกคราบเป็นชั้นๆ ขึ้นไป นี่คือมรรค ๔ ผล ๔ ผู้ที่ปฏิบัติธรรม ผู้ที่มีอำนาจ วาสนา ปฏิบัติธรรมแล้วบรรลุธรรมด้วยความฉับไว นั่นก็สมบูรณ์แบบโดยบุคคล ๔ คู่ แต่ขีป ปาปิกัญญา ผู้ปฏิบัติง่ายรู้ง่าย แต่เขาสร้างอำนาจวาสนาบารมีมาขนาดไหน

แต่ของเรา เราก็สร้างอำนาจวาสนาบารมีมา มันยืนยันความเกิดเป็นมนุษย์นี้แหละ ความเกิดเป็นมนุษย์นี้แสนยาก แล้วเกิดแล้วถ้ามีอำนาจวาสนายิ่งยากเข้าไปใหญ่ แล้วถ้า ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ถ้าเป็นธรรมศีล ยิ่งแยกแยะมา ยิ่งยากขึ้นไปใหญ่ เพราะมันมีแมลงนัก ล่ามากมายมหาศาล มันคอยจับหนอน จับนั้นเป็นอาหารมันทั้งสิ้น

จิตที่ทำความสงบของใจเข้ามาเกือบเป็นเกือบตายทั้งสิ้น

ที่มันไม่เกือบเป็นเกือบตายเพราะมันเป็นธรรมหมั่นใหม่ใจ เขาเลี้ยงไว้ในตะกร้า เขา เลี้ยงไว้ในโรงเรือนของเขา

นี่เหมือนกัน “ว่างๆ ว่างๆ” มันไม่มีอะไรเป็นขึ้นเป็นอันเลย เพราะอะไร สัพเพ ธมฺมา อนตฺตา เพราะสิ่งที่ศึกษามันเป็นธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ด้วย อำนาจวาสนาของคนใด ทั้งๆ ที่เกิดมาเป็นมนุษย์เป็นอริยทรัพย์ๆ เวลาศรัทธาใน พระพุทธศาสนา ก็แสนยาก แล้วศรัทธาแล้วจะฝึกหัดปฏิบัติยิ่งยากเข้าไปใหญ่ แล้วเราฝึกหัด ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าไม่มีอำนาจวาสนา ไปหมดเลย ธรรมหมั่นใหม่ เป็นผ้าแพรเป็นทาง สายไหม เป็นเรื่องโลกไปหมด เพราะไม่มีสติไม่มีปัญญาแยกแยะ อะไรจริง อะไรเท็จ

แต่ถ้ามีอะไรจริง อะไรเท็จ กาลามสูตรไง ถ้ามีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา ก็ เชื่อมมาเพื่อฝึกหัดปฏิบัติ เพื่อมาศึกษาค้นคว้านี้ไง แต่เวลาฝึกหัดปฏิบัติแล้ว ห้ามๆ ห้ามเชื่อ ทั้งสิ้น ห้ามเชื่อ ต้องฝึกหัดปฏิบัติ

ไม่มีวาสนา จะทะลุ จะแทงทะลุเข้าไปเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นมาอย่างไร

ถ้ามันมีอำนาจวาสนาขึ้นมา มันจะแทงทะลุเข้าไปเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นไป มันต้องมีสติ มีปัญญาตรวจสอบๆ ตรวจสอบแล้วตรวจสอบเล่า เพราะอะไร

เพราะการที่จะทำความสงบของใจก็แสนยาก การยกขึ้นสู่วิปัสสนา พระกรรมฐาน
ทั้งหมด สมาธิก็ทำไม่เป็นเริ่มต้น ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนาจบเลย

แต่ถ้ามีอำนาจวาสนา ทำความสงบของใจเข้ามาๆ แล้วถ้าใจไม่มีกำลังขึ้นมา มันจะ
ไม่เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง

การฝึกหัดในภาคปฏิบัติที่เขาใช้ปัญญาๆ ไปเลย นั่นเขาบอกว่า แนวทางสติปัฏฐาน ๔

แนวทางสติปัฏฐาน ๔ ด้วยจินตนาการ ด้วยความนึกเอา เพราะมันให้ผลต่างกัน ถ้า
แนวทางสติปัฏฐาน ๔ โดยความจอมปลอม โดยความนึกเอา นั่นนะธรรมหม่อนไหมทั้งนั้น
แล้วเจริญออกงามไป เดินไปให้สุด แล้วเดินอยู่อย่างนั้นนะ ไม่มีต้นไม่มีปลาย

ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ต้น ท่ามกลาง ที่สุด มันสมบูรณ์แบบของมันโดยการกระทำ
มันถึงเป็นปัจจุัตตัง เป็นสันตนิฏฐิโก

เพราะมันเป็นสันตนิฏฐิโก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กาลามสูตรๆ ไม่ให้เชื่อ แต่
เวลาเป็นสันตนิฏฐิโก พิสูจน์ขนาดไหนมันก็จริง ถ้าเป็นสันตนิฏฐิโกใจ ยกให้สู่ความจริง ผู้ที่รู้จริง
เห็นจริง

ดักแต่มันลอกคราบมันได้อย่างไร แล้วถ้ามันเป็นธรรมศีล ๒๕ มันเป็นความจริงของมัน
มันมีอิสรภาพ มันมีความจริงของมัน มันมีอุปปธรรม มันมีองค์ความรู้ มันมีข้อเท็จจริง แล้ว
ไม่แคร์อะไรเลย ไม่มีสิ่งใดที่มีคุณค่าเท่ากับธรรม

เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติธรรมสละได้ ธรรมอยู่ปากตาย เวลาถึงเข้าด้ายเข้าเข็ม มันเอา
ความเป็นความตายมาต่อรองทั้งสิ้น

ครูบาอาจารย์ของเราจะ ถ้าเวลาถึงเข้าด้ายเข้าเข็มไป มันจะตาย อะไรตายก่อน ตาย
เลย ก็มาเพื่อตาย เกิดมาไม่มีใครทำ มันก็ตาย แล้วจะทำคุณงามความดี จะกลัวตายไปทำไม
ทำคุณงามความดี คนฝึกหัดปฏิบัติแล้วมันจะตายโดยไม่มีค่า ให้มันตายไป พอมันจะตายไป
จบครับ ก็เลิกลาย ไม่เห็นญาติเลย

แต่ตอนที่เข้าด้ายเข้าเข็ม ล้มลุกคลุกคลานมาตลอด ไม่มีสักจะไม่มีความจริง ไม่มีสติ ไม่มีปัญญาที่จะศึกษาค้นคว้าผ่านทะลุของมันไปได้ ลอกคราบไม่ได้ ทั้งคราบของกิเลส ตัณหาความทะยานอยากไว้กับวิญญูนี้ไม่เป็น ทั้งคราบของกิเลสตัณหาความทะยานอยากไว้กับโลกไม่ได้

ครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติมา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านลาวิญญู เวลาท่านจะนิพาน ไปเลย ลาทั้ง ลาทั้ง ไม่กลับมาอีกแล้ว ไม่กลับมาโดยข้อเท็จจริงในใจของท่าน

แต่เราพูดทุกวันเลย “ไม่กลับมาอีกแล้ว” มึงก็วนมานั้นแหละ เพราะวิญญู สังสารวัฏ ปฏิเสธอย่างไรมันอยู่ที่เชิงปฏิเสธ คำปฏิเสธก็สัญญาอารมณ์ใจ

แต่ถ้ามันไม่มีเชื้อไขละ จะปฏิเสธไม่ปฏิเสธเป็นข้อเท็จจริง ข้อเท็จจริง สันติวิญญูโก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้เป็นปัจจุตัง เป็นสันติวิญญูโกของบุคคลคนคนนั้น แต่ในธรรม และวินัยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติไว้แล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กราบธรรมๆ ใจ มันสมนุญแบบในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์อยู่แล้ว

เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติไป ธรรมเป็นหนึ่งในเดียวๆ เอโก ธมโม ธรรมอัน เอก เอกที่ไหน เอกที่หัวใจดวงนี้

หัวใจดวงนี้ที่มันทุกข์มันยากอยู่นี้ ที่มันทุกข์มันยากอยู่นี้เพราะอะไร เพราะผลของวิญญูอะไร ผลขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ พระโพธิสัตว์ๆ สร้างคุณงามความดีมา มากมายขนาดไหนก็ต้องเวียนว่ายตายเกิดในวิญญูนี้แหละ แต่ถ้ามันเป็นสักจะความจริงมัน จะเข้าสู่อริยสัจ ถ้าเข้าสู่มรรคผล นี่ข้อเท็จจริง

แล้วข้อเท็จจริงมันมีอยู่ที่ไหน

มันมีอยู่ในพระพุทธศาสนา แล้วข้อเท็จจริงนี้มันอยู่ที่ศรัทธาความเชื่อของบุคคลคน นั้น ถ้าบุคคลคนนั้นประพฤติปฏิบัติขึ้นมาได้ใจ ถ้าจิตมันสงบระงับเข้ามา สัมมาสมาธิ ถ้า สัมมาสมาธิ ถ้าไม่มีอำนาจวาสนาก็ติดของมันใจ

แต่ถ้ามีวาสนาขึ้นมา สมาธิเป็นสมาธิ แก้กิเลสไม่ได้ แต่ถ้าไม่มีสมาธิ มันก็ขึ้นมาอย่างนี้ไม่ได้ใจ ถ้ามันจะขึ้นมาอย่างนี้ใจ

ครูบาอาจารย์ท่านสมบูรณ์แบบของท่านไป ถึงได้มีข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมาเป็นเครื่องอยู่ของใจๆ นี่ไง เพราะคนปฤชณคนหนา มันหนาไปด้วยกิเลสค้นหาความทะยานอยาก รู้หรือไม่รู้มันเป็นอีกเรื่องหนึ่ง มันเป็นข้อเท็จจริงของมันอยู่แล้ว

เวลาที่ว่า มีกิเลส มันจะชำระ จะบรรลุนิพพานไม่ได้ แล้วเวลาปฏิบัติ มันมีความอยาก มันมีกิเลส บรรลุนิพพานไม่ได้

ก็อยากปฏิบัติไง มันเป็นมรรค ไม่มีความอยาก ไม่มีการกระตือรือร้น ไม่มีการกระทำเลย มันจะเกิดผลขึ้นมาได้อย่างไร เวลามันเกิดผลขึ้นมา

สิ่งที่ว่า มันมีความอยากปฏิบัติไม่ได้ๆ

แต่อยากปฏิบัติขึ้นมาให้มันสงบระงับเข้ามาก่อน ถ้าสงบระงับเข้ามาก่อน สัมมาสมาธิใจ คือกิเลสสงบตัวลง กิเลสสงบตัวลง รู้จักสัมมาสมาธิใหม่

แต่ที่มันเป็นจริง เป็นธรรมและวินัยในพระไตรปิฎก ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดถึงอภิญญา พูดถึงฤทธิชัยไพโร นั่นเพราะว่าเขาสำนึกของเขาไม่ได้ เวลาเขาสำนึกของเขาได้ เขาทำความสงบของเขา ทำความสงบของเขาแล้วมันเป็นมิจฉาใจ เป็นมิจฉา มีความเห็นอย่างนั้น มีความรู้สึกอย่างนั้น มีเป้าหมายอย่างนั้น เขามีเป้าหมายของเขา เขาจะมีอภิญญา เขาจะมีความรอบรู้ เขาจะระลึกอดีตชาติได้ นั่นมันเป็นเรื่องของโลกียะ เป็นเรื่องของโลกกันอยู่แล้ว

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาฝึกหัดปฏิบัติ เห็นไหม ระลึกถึงขณะที่ว่ายังไม่มีใครรู้ใครเห็นได้ ระลึกถึงราชกุมารที่อยู่โคนต้นหว่านนั้น ราชกุมารก็คือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง ขณะที่ป็นราชกุมาร แต่เวลาเติบโตขึ้นมาออกจากราชวัง ๒๙ พรรษา เวลาปฏิบัติอยู่ ๖ ปี อายุ ๓๕-๓๖ ถึงได้ตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาระลึกถึงราชกุมาร ก็ระลึกถึงที่ท่านเคยกระทำมาในภพชาตินี้ ไม่ต้องบุพเพนิวาสานุสติญาณไปภพชาติก่อนนั้นหรอก ในภพชาตินี้ขณะที่ป็นราชกุมารที่ทำความสงบของใจอยู่โคนต้นหว่านนั้น ระลึกถึงสิ่งที่จิตมันเคยสงบแล้วมีความสุขมากน้อยขนาดไหน เอาความสงบสุขด้วยการกำหนดอานาปานสติไป

เวลาเราจะฝึกหัดปฏิบัติของเรา เราก็จะทำความสงบของใจเราเข้ามา ถ้าจิตใจมันสงบเข้ามาแล้วมันถึงจะเป็นสมถกรรมฐาน จิตตภาวนาๆ เวลาจิตของเราสงบระงับเข้ามา

ถ้าไม่มีสัมมาสมาธิ ภาวนามยปัญญาเวลาเกิดขึ้นมา ธรรมผีเสื้อมันจะเกิดตัวหนอน เกิดการกิน การสะสมกำลัง การกระทำของมันขึ้นมา จนมีกำลังของมัน พักตัวของมันจนเป็นดักแด่ใจ แต่ถ้าไม่มีอำนาจาจนามันส่งออกหมด

จะทำสมาธิ สมาธิขนาดไหน ถ้าเป็นสมาธิหัตถอภีกว้างๆ ว่างๆ อยู่เนี่ย ว่างๆ อยู่เนี่ยเพราะอะไร เพราะเราเป็นชาวพุทธ เราจะฝึกหัดปฏิบัติ เราจะฝึกหัดปฏิบัติในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ เวลาจิตสงบแล้วถ้ามันเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง ถ้ามันวิปัสสนาได้ นั่นนะจะเป็นตามแนวทางพระพุทธศาสนา

แต่คนทำสมาธิไม่เป็นๆ มันทำเข้ามาไม่ได้

ถ้ามันอุกคึด เฉลียวใจ แล้วกำหนดพุทโธชัดๆ แล้วพยายามฝึกหัดให้เป็นสมาธิจริงๆ มันจะต่างกับว่างๆ ว่างๆ อย่างไร

ถ้ามันว่างๆ แม้แต่ธรรมหม่อนไหมนะ เขายังมีเหตุมีผลของเขา ใ้อ่างๆ ว่างๆ มันไม่เป็นตัวเป็นตน มันทำอะไรไม่ได้เลย หัวตอเนาะ แล้วขยับอะไรไม่ได้อย่างนั้นนะ แล้วถ้ามันได้มาก็ได้มาด้วยปัญญาอบรมสมาธิ ได้มาด้วยการตรึกในธรรมะพระพุทเจ้าใจ มันก็ถึงว่างๆ อยู่อย่างนั้นนะ แต่มันไม่เป็นขึ้นเป็นอันขึ้นขึ้นมา

แต่ถ้ามันส่งออกไปเลย ส่งออกไปเลย มันก็ยังจินตนาการไป เป็นธรรมหม่อนไหมไป มันจินตนาการโดยมิจฉาทิฐฐิ โดยความเห็นผิด โดยโลกียะ โดยโลกส่งออก ไปออกไปมันก็ออกไปว่าเป็นสติปัฏฐาน ๔ เป็นแนวทางพระพุทธศาสนา แต่มันเป็นจินตนาการหมดเลย

แล้วมันก็มีอารมณ์ มันก็มีความสุข มันก็มีใจพอใจ มันก็เลยกลายเป็นการประพฤติปฏิบัติที่วิธีการปฏิบัติมากมายมหาศาล มันไม่มีเหตุ มันไม่มีผล มันมีเหตุมีผลโดยธรรมหม่อนไหม มีเหตุมีผลโดยทางโลก มีเหตุมีผลอ้างอิงตามทฤษฎี ตามธรรมและวินัย แต่มันไม่เป็นปัจจัยตั้ง มันไม่เป็นสันติฐฐิโก เพราะมันอ้างอิงแล้วมันตอบไม่ได้

เวลามันพูดถึงเหตุถึงผล ธรรมสาธุชา เอตมมฺกฺลุมฺตุมํ เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น
ครูบาอาจารย์ท่านเช็กลูกศิษย์ลูกหา ท่านจะคุมครองดูแลให้เป็นเพชรน้ำหนึ่งๆ ท่าน
ตรวจสอบตลอด มันต้องมีเหตุมีผล ท่านตรวจสอบได้

แต่อันนี้มันไม่มีเงิ มันไม่มีเพราะอะไร เพราะมันอ้างอิงตามทฤษฎี อ้างอิงตามธรรม
วินัย อ้างอิงที่ว่าหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นก็ทำมาแบบนี้ ก็ทำแบบหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นจะผิด
ไปไหน

ก็ผิดที่เอ็งกำลังกลิ้งกันอยู่นั้นเงิ กลิ้งไปมันไม่เห็นเงิ

แต่ถ้าธรรมพีลื่อ ทำจิตสงบ ต้องจิตสงบ ต้องสัมมา เพราะศีล สมาธิ ปัญญา

เราขาดจากสัมมาสมาธินี้ มันจะไม่เกิดภาวนามยปัญญา ปัญญาที่เกิดๆ มันสัญญา
ทั้งนั้น ปัญญาที่เกิดขึ้นเกิดจากสัญชาตญาณเงิ คนเราเกิดมามีธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ คนเราก็
ต้องมีความรู้สึกนึกคิด ก็ความรู้สึกนึกคิดนั้นแหละ นั้นนะลูกน้องมารทั้งนั้นนะ

เพราะมารอยู่ที่ฐิติจิต จิตเสวยอารมณ์มันถึงเป็นความคิด แล้วมันเร็วมาก เป็นสันตติ
ที่คนคิดไม่ทัน คนคิดไม่ได้ แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านเทศนาว่าการ มันถึง
มี อวิชชาปจฺจยา สงฺขารฯ เขาถึงเขียนปัจจยการอย่างนั้นเงิ

ปัจจยการมันไปเขียนออกมาจากอภิธรรม อภิธรรมคือธรรมที่อภิ คือยิ่งใหญ่ เพราะ
อภิธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเทศน์พระมารดาบนสวรรค์ชั้นดุสิต นี่มันก็เป็น
อภิธรรม ก็เขียนเลย เขียนแล้วก็คิดว่ามันจะคิดอย่างนั้นเป็นขั้นเป็นตอน แต่ความจริงมัน
ไม่ใช่

เป็นขั้นเป็นตอน เป็นขั้น เป็นกอง ขั้นคืออารมณ์ คืออารมณ์หยาบๆ อันนั้นมันเป็น
อีกคนละขั้น ความลึกตื้นแตกต่างกัน นี่เงิ บัว ๔ เหล่า จิตของคนหยาบละเอียดแตกต่าง จริต
นิสัยของคนแตกต่าง อำนาจวาสนาคนแตกต่าง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่า
การเอตทัคคะ ๘๐ องค์แตกต่าง พระอรหันต์ทั้งนั้นนะเงิ พระอรหันต์ด้วยอาสวัชยญาณ
พระอรหันต์โดยมรรค ๔ ผล ๔

สิ่งที่เป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา ถ้าเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมาในหัวใจของผู้ที่
 ประพฤติปฏิบัตินั้น จะเป็นสันติภูมิโก รู้แจ้งรู้จริงในหัวใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ นั้น ถึงเป็น
 ธรรมศีล บิน บิน บิน บินไป มีสัจจะเป็นความจริงในหัวใจดวงนั้น สัจจะเป็นความจริงเป็นปัจจัยตั้ง
 เป็นสันติภูมิโก สิ่งที่เป็นวิวิธภาวะพ้นจากวิวิธภาวะ พ้นจากสังสารวัฏ พ้นจากสังสารวัฏ ทั้ง
 สังสารวัฏไว้ให้เป็นตามข้อเท็จจริงของเขา จิตดวงนี้สมบูรณ์แบบโดยการปฏิบัติของตนใน
 ธรรมเต็มหัวใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง เอวัง